

ĐỀ CƯƠNG MÔN HỌC

1. THÔNG TIN CHUNG VỀ MÔN HỌC

- 1.1 Tên môn học : Phân tích lợi ích-chi phí
- 1.2 Trình độ : Đại học
- 1.3 Ngành : Kinh tế
- 1.4 Chuyên ngành : Các chuyên ngành khoa Kinh tế
- 1.5 Số tín chỉ : 3 (45 tiết chuẩn học trên lớp)
- 1.6 Yêu cầu đối với môn học
  - Điều kiện tiên quyết: Kinh tế vi mô.
  - Yêu cầu khác: Thẩm định dự án.

2. MÔ TẢ MÔN HỌC VÀ MỤC TIÊU

2.1 Mô tả môn học

Phân tích lợi ích-chi phí là một công cụ phân tích và hoạch định chính sách được sử dụng khá phổ biến ở các quốc gia phát triển nhằm nhận diện, lượng hóa và định giá bằng tiền tất cả lợi ích và chi phí trên quan điểm xã hội của một dự án, một chính sách, hoặc một chương trình phát triển nhằm cung cấp thông tin cho người ra quyết định xem xét, đánh giá và quyết định lựa chọn những phương án sử dụng nguồn lực tốt nhất về khía cạnh hiệu quả kinh tế. Đây là một công cụ rất cần thiết đối với các nhà lãnh đạo khu vực công. Tuy nhiên, phân tích lợi ích-chi phí vẫn còn xa lạ với những người làm chính sách, thậm chí cả giới nghiên cứu học thuật ở các quốc gia đang phát triển.

Hơn một thập kỷ qua, phân tích lợi ích-chi phí được đưa vào giảng dạy cho các chuyên ngành kinh tế ở một số trường đại học Việt Nam. Trong khuôn khổ *dự án*, phân tích lợi ích-chi phí có thể được xem như một phân tích mở rộng của phân tích tài chính dự án với ít nhất ba điều chỉnh quan trọng như sau: (i) ước lượng giá ẩn/giá kinh tế (thay cho giá thị trường) đối với các lợi ích và chi phí có thị trường, (ii) ước lượng giá trị kinh tế và đưa vào báo cáo ngân lưu các lợi ích và chi phí phi thị trường do dự án cung cấp/gây ra cho xã hội, và (iii) thay suất chiết khấu tài chính bằng suất chiết khấu xã hội. Ngoài ra, phân tích lợi ích-chi phí cũng đề cập đến khía cạnh phân phối các lợi ích và chi phí cho

các nhóm thụ hưởng của dự án như chính quyền địa phương, ngân hàng trong nước, người lao động, và cộng đồng dân cư xung quanh.

Theo Campbell (2003), phân tích lợi ích-chi phí đối với dự án đầu tư là một quy trình phân tích đầy đủ các kết quả của dự án xuyên suốt từ quan điểm thị trường và quan điểm tư nhân (phân tích tài chính), quan điểm hiệu quả kinh tế (phân tích kinh tế) đến quan điểm các nhóm liên quan (phân tích xã hội). Nếu có được một khung phân tích hệ thống, thì các bên liên quan trong quá trình ra quyết định sẽ dễ dàng tìm thấy sự đồng thuận một phương án sử dụng nguồn lực tốt nhất của bất kỳ dự án đầu tư nào.

2.2 Mục tiêu môn học

Sau khi học xong môn phân tích lợi ích-chi phí, sinh viên được kỳ vọng sẽ đạt được các mục tiêu quan trọng sau đây:

- Bản chất của phân tích lợi ích-chi phí;
- Phương pháp luận của phân tích lợi ích-chi phí;
- Nền tảng phúc lợi và giá trị kinh tế của phân tích lợi ích-chi phí;
- Các quan điểm khác nhau trong phân tích lợi ích-chi phí của một dự án;
- Lượng hóa thành tiền tất cả các lợi ích, chi phí liên quan đến dự án;
- Xây dựng báo cáo ngân lưu tài chính và ngân lưu kinh tế (bảng lợi ích-chi phí) của một dự án;
- Chiết khấu và tính toán các tiêu chí quyết định đầu tư quan trọng như NPV, IRR, MIRR, và BCR;
- Các kỹ thuật phân tích rủi ro.

3. NỘI DUNG VÀ THỜI KHÓA BIỂU

Thời gian	Chủ đề	Nội dung chính
2 giờ	Bài giảng 1 Giới thiệu phân tích lợi ích – chi phí (CBA)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Giới thiệu tổng quan về phân tích lợi ích-chi phí 2) Vai trò của phân tích kinh tế 3) Phân tích tài chính và phân tích kinh tế 4) Phân tích hiệu quả chi phí và phân tích hiệu quả kinh tế 5) Phân tích tác động môi trường và phân tích kinh tế 6) Khía cạnh thời gian của phân tích kinh tế 7) Quy trình thực hiện một phân tích lợi ích – chi phí

		8) Phân tích lợi ích-chi phí trong thực tế
3 giờ	Bài giảng 2 Nền tảng phúc lợi và giá trị kinh tế của CBA	1) Nền tảng phúc lợi cho phân tích kinh tế 2) Khái niệm chi phí cơ hội 3) Khái niệm giá trị kinh tế 4) Giá ẩn và giá thị trường
3 giờ	Bài giảng 3 Thực hiện CBA: Nhận dạng và lượng hóa lợi ích và chi phí	1) Xác định phạm vi phân tích 2) Nhận dạng các tác động vật lý tiềm năng của dự án 3) Lượng hóa tác động 4) Phương pháp luận của phân tích lợi ích – chi phí
17 giờ	Bài giảng 4 Thực hiện CBA: Tiền tệ hóa lợi ích và chi phí	1) Thông điệp chung 2) Khi các lợi ích và chi phí có thị trường <ul style="list-style-type: none"> - Trường hợp 1: Các lợi ích và chi phí thuộc nhóm hàng hóa/dịch vụ phi ngoại thương và thị trường không bị biến dạng - Trường hợp 2: Các lợi ích và chi phí thuộc nhóm hàng hóa/dịch vụ phi ngoại thương và thị trường bị biến dạng - Trường hợp 3: Lợi ích và chi phí thuộc nhóm các hàng hóa/dịch vụ có thể ngoại thương 3) Khi các lợi ích và chi phí không có thị trường <ul style="list-style-type: none"> - Khái niệm tổng giá trị kinh tế (TEV) - Tổng quan các phương pháp định giá phi thị trường - Giới thiệu sơ lược từng phương pháp định giá phi thị trường (Nhóm 1: Phương pháp thay đổi năng suất; Nhóm 2: Phương pháp bộc lộ sở thích; Nhóm 3: Phương pháp phát biểu sở thích).
5 giờ	Bài giảng 5 Thực hiện CBA: Xây dựng báo cáo ngân lưu tài chính và kinh tế	1) Khung phân tích hệ thống 2) Nguyên tắc và quy ước xây dựng báo cáo ngân lưu (tài chính) 3) Biên dạng báo cáo ngân lưu 4) Quy trình xây dựng và các nội dung trong một báo cáo ngân lưu theo các quan điểm tài chính 5) Chuyển đổi báo cáo ngân lưu tài chính (quan điểm dự án và quan điểm tư nhân) sang báo cáo ngân lưu kinh tế (quan điểm nền kinh tế/xã hội)
5 giờ	Bài giảng 6	1) Vấn đề cơ bản của giá trị tiền tệ theo thời gian

	Thực hiện CBA: Chiết khấu và tính các tiêu chí đánh giá dự án	<ol style="list-style-type: none"> 2) Hiện giá và tổng hiện giá 3) Hiện giá ròng (NPV) 4) Suất sinh lời nội bộ (IRR) 5) Tỷ số lợi ích chi phí (BCR) 6) Lựa chọn suất chiết khấu phù hợp cho từng quan điểm tài chính 7) Suất chiết khấu xã hội
5 giờ	Bài giảng 7 Thực hiện CBA: Phân tích rủi ro	<ol style="list-style-type: none"> 1) Tổng quan về phân tích rủi ro 2) Nhận dạng biến rủi ro trong dự án 3) Phân tích độ nhạy 4) Phân tích kịch bản 5) Phân tích mô phỏng (sử dụng phần mềm Crystal Ball)
5 giờ	Bài giảng 8 Phân tích dự án tích hợp	<ol style="list-style-type: none"> 1) Hướng dẫn thực hành dự án ICP trên Excel và Crystal Ball (sinh viên yêu cầu đọc phần mô tả dự án, bảng thông số dự án (đã được lập sẵn trên bảng tính Excel), và Chapter 14 trong tài liệu của Campbell & Brown (2003) trước khi đến lớp). 2) Ôn tập

4. ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP

Kiểm tra giữa kỳ:	15%
Bài tập nhóm:	15%
Thi hết môn:	70%

Kiểm tra giữa kỳ: Sinh viên làm 3 bài kiểm tra tại lớp (30 phút/bài kiểm tra, và được sử dụng tài liệu). Bài kiểm tra số 1 liên quan đến việc hiểu các khái niệm cơ bản của môn học (phạm vi bài giảng 1, 2 và 3); bài kiểm tra số 2 yêu cầu tính giá ẩn của một loại nhập lượng hoặc xuất lượng của dự án (phạm vi bài giảng 4); và bài kiểm tra số 3 yêu cầu tính toán các tiêu chí đánh giá dự án (phạm vi bài giảng số 6).

Bài tập nhóm: Mỗi nhóm 4 hoặc 5 sinh viên cùng làm dự án ICP [xem đường link: <http://goo.gl/WgURBb>] trên Excel và phần mềm Crystal Ball, nộp bản in kết quả phân tích (lớp trưởng thu bài) và gửi kèm các files excel (gửi email cho lớp trưởng, sau đó lớp trưởng gửi file zip qua email ptbinh@ueh.edu.vn) một tuần sau ngày thi hết môn.

Thi hết môn: Thi viết trong thời gian 75 phút, không sử dụng tài liệu. Bài thi sẽ gồm hai phần: (i) Đánh giá khả năng hiểu lý thuyết và (2) Bài tập dạng tính toán hoặc phân tích kết quả một dự án đơn giản.

5. HỌC LIỆU

5.1 Tài liệu bắt buộc

- Bài giảng [<http://goo.gl/WgURBb>]
- USAID. (2009). *The Project Appraisal practitioners' guide*. Retrieved from Fiscal Reform and Economic Governance database Available from <http://www.fiscalreform.net/> (Cost-Benefit Analysis). [tiếng Anh, <http://goo.gl/WgURBb>]
- Campbell, H., and Brown, R., 2003, *Benefit-Cost Analysis: Financial and Economic Appraisal Using Spreadsheets*, Cambridge. [tiếng Anh, <http://goo.gl/WgURBb>]
- Bộ môn Kinh tế Tài nguyên & Môi trường, 2003, *Nhập môn Phân tích Lợi ích chi phí*, Tái bản lần 1, NXB Đại học Quốc gia. [sách này hiện có ở thư viện cơ sở H].

5.2 Tài liệu tham khảo

- Glenn P. Jenkins and Arnold C. Harberger, 1995, *Sách hướng dẫn phân tích lợi ích chi phí của các quyết định đầu tư*, Harvard Institute for International Development. [tiếng Việt và tiếng Anh, <http://goo.gl/WgURBb>]
- Frances Perkins, 1994, *Practical Cost-Benefit Analysis: Basic Concepts and Applications*, MacMillan. [tiếng Anh, sách này hiện có ở thư viện cơ sở H].
- Pedro Belli, 2001, *Phân tích kinh tế các hoạt động đầu tư: Công cụ phân tích và ứng dụng thực tế*, Viện Ngân hàng Thế giới, NXB Văn hóa Thông tin. [sách này hiện có ở thư viện cơ sở H].
- Field B. and N. Olewiler. 2005. *Environmental Economics*, Updated 2nd Canadian Edition, McGraw-Hill Ryerson Limited, Canada. Chapters 6 & 7. [tiếng Việt, <http://goo.gl/WgURBb>]
- Markandya, A. *et al.* 2002. *Environmental Economics for Sustainable Growth: A Handbook for Practitioners*, EE. Chapter 11. [tiếng Việt, <http://goo.gl/WgURBb>]

Ngoài ra, đường link: <http://goo.gl/WgURBb> cung cấp cho sinh viên nhiều câu hỏi và bài tập ôn tập, tài liệu phân tích rủi ro, tài liệu môn Thẩm Định Dự Án (phân tích tài chính dự án).